

Stärkt kultur i skolan inom Uppsala kommuns landsbygd. Redovisning av en förstudie gjord 2022 - 2023

Övergripande mål

Den övergripande målsättningen är att utöka Den Lilla Teaterns verksamhet utanför vårt teaterhus på S:t Persgatan 22 i centrala Uppsala till en c/o-verksamhet i kommunens landsbygd samt i ett framtida skede i regionen som helhet. Barnkultur skall vara uppsökande och inkluderande oberoende av var barn bor.

I anslutning till att scenkonstgrupper besöker vår scen i Uppsala skall deras produktioner även förläggas till olika platser i kommunen. Det sker i eller i närheten av förskolor och grundskolor. I samverkan med lokalhållare (t ex bygdegårdar, våra gårdar, övriga föreningslivet) vill vi stärka samhörigheten för en hållbar landsbygd.

Vi vill framledes bygga upp ett nät av barnkulturambassadörer som verkar lokalt med utgångspunkt från en i området lämplig föreningslokal. Ambassadörerna verkar som kontaktperson gentemot oss och sin närbelägna skola/skolor samt agerar publik/artistvärd vid arrangemang. Uppdraget skall vara avlönat.

Det är angeläget att dialogen och samarbetet mellan kulturlivet och andra samhällssektorer kan utvecklas. Vi vill på detta sätt stärka strukturer för mötet mellan kultur och skola men också bidra till samhällsutveckling och människors lika rättighet till kulturupplevelser.

När vi vill bredda Den Lilla Teaterns verksamhetsområde så utgår vi framför allt från två punkter inom de nationella kulturpolitiska målen:

- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.
- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.

Omfattning och avgränsningar

Genomförandeperioden var satt till hela 2022 men behövdes förlängas in på 2023 p g a sjukdomsfall inom den scenkonstgrupp som var bokad till projektet.

Geografiskt begränsades förstudien till några av Uppsala kommuns landsbygds nyckelområden(nyko): Järlåsabygden, Norra Rasbobygden, Vattholmabygden och Östra Bälingebygden. Involverade var landsbygdsskolor (åk 1 - 6) samt lokalhållare inom Bygdegårdsdistriktet och Våra Gårdar i nämnda områden. Kriteriet för val av lokalhållare och skola var att det skulle vara gångavstånd för elever mellan skola och föreningslokal samt att lokalen skulle uppfylla vissa villkor för ett scenkonstarrangemang.

Nuläget. Kortfattad beskrivning

Landsbygdens skolbarn tar del av professionell scenkonst dels genom att kommunens kulturförvaltning någon/några gånger per år förlägger arrangemang i skolans egna lokaler(inte sällan gymnastiksalen), dels genom skolornas egna initiativ till besök på t ex Den Lilla Teatern, Gottsunda Teater och Uppsala Stadsteater. Det senare kräver bussresa och tar oftast en hel skoldag i anspråk. Skolorna kan också gå till den relativt nyetablerade kommunala portalen *Utbudsbokningen* och därigenom se om de kan boka ett evenemang ut till sin skola.

Det finns idag inga utsedda kulturombud på skolorna utan det bygger helt på de enskilda lärarnas eller skolledarnas intresse och initiativ för att få in scenkonst på schemat.

Ser man till det lokala samarbetet mellan skola och föreningslivets lokalhållare så skiljer det sig åt mellan de områden vi undersökt. I t ex Tuna Bygdegård har eleverna i den närbelägna Tuna skola regelbunden gymnastik i bygdegårdens stora sal. Vattholmaskolan och IOGT NTO Wattholma hade å andra sidan inte tidigare något samarbete.

Planering och genomförandebeskrivning

För att efterlikna ett framtida scenario med ett scenkonstevenemang bokade till Den Lilla Teatern och sedermera turnelagd till kommunens landsbygd under en c/o flagg till någon av våra ambassadörer (läs lokalhållare inom Bygdegårdsdistriktet, Våra Gårdar el andra fristående föreningar) så påbörjades arbetet med att finna en lämplig scenkonstproducent. Valet föll på Arnell Scenkonst/Ellung Teater och föreställningen "Lille Store Chagall". En föreställning om Marc Chagall för barn från 6 - 10 år. Medverkande: Annika Arnell, Manne af Klintberg. Miriam Oldenburg. Regi: Inga-Lill Ellung. Valet var medvetet för att i ett första steg dels intressera skolorna med ett tema om ett konstnärsliv som kunde engagera elever o lärare till ett för- och efterarbete, dels locka lokalhållarna med besök av Manne af Klintberg. Produktionen bokades med stöd av Region Uppsalas Musik i Uppland. Utifrån en tidigare gjord lokalinventering (av Per-Anders Strand för Uppsala Kulturförvaltning 2018) valdes lämpliga spellokaler ut. Kriteriet, som nämnts ovan, var att de skulle vara anpassade för produktionen och att de skulle ligga inom gångavstånd från en skola. Vidare skulle det finnas lokaler och skolor från fyra olika nyckelområden. Kravet på lokalhållaren var också att de bedrev en egen verksamhet (inte bara fungerade som uthyrate) och visade intresse för ett samarbete. Budgeten medgav 8 föreställningstillfällen (utöver en offentlig startföreställning på Den Lilla Teatern) fördelat på 4 dagar och lika många skolor och lokaler.

Skolor och lokalhållare kontaktades. Ett urval gjordes och landade i Tuna Bygdegårdsförening och Tuna skola, Skuttunge Bygdegårdsförening och Skuttunge skola, Järlåsa Bygdegårdsförening och Järlåsa skola samt Wattholma IOGT inom Våra Gårdar och Vattholmaskolan. Vi gjorde förbesök till samtliga lokalhållare för att titta på lokalerna men mest för att bekanta oss med våra kontaktpersoner. En tydlig dokumentation av husen hade vi tillgång till sedan tidigare (se ovan). Överenskommelse gjordes på plats om arvodering till publikvärd (=utsedd föreningsrepresentant), dag för evenemang, mm. Publikvärdens uppgift skulle vara att se till trivseln för både artister (t ex inbärning av scenografi, information om lokalen och att göra fika) och skolbarn. I ett längre perspektiv skall publikvärden också kunna fungera som vår ambassadör lokalt, ha god och vidare kontakt med skolan, och ingå i ett programråd med oss skola och kulturförvaltning. Samtliga kostnader på respektive plats som lokalhyra, arvodering av publikvärd, artistfika, mm bekostades av projektet. Det bör påpekas att vi anser det viktigt att kunna arvodera en publikvärd inom en ideell förening (som bygdegårdar m fl ofta är). Alla som deltar i ett evenemang av den här typen, som artister och skolpersonal är arvoderade. Publikvärdens arbete sker på vardagar under ordinär arbetstid då det kan vara svårt för föreningen att få någon intresserad att ställa upp.

Vid sidan av vårt arbete med planering av spelperiod för "Lille store Chagall" inklusive samtal med lokalhållare och skolledare el andra ansvariga på respektive enhet så skickade vi ut en enkät till Uppsala kommuns kulturpolitiker gällande barn och ungas rätt till kultur under skoltid. Resultatet står att finna på den speciella site som också skapades under våren 2022 för hela projektet: <https://denillateatern.com>

Vi tog också kontakt med samtliga rektorer på kommunens landsbygd. Frågeställningarna var hur deras bild är av tillgång till kultur i skolan idag, och hur deras syn är på en framtida utveckling vad gäller tillgänglighet och innehåll. Frågor ställes i telefonintervjuer och via mejl. Svarsfrekvensen var tämligen låg (c: a 30% av tillfrågade), men de svar vi fick stärkte oss i vår syn på projektets grundteser.

Det gjordes även en enkät till föreningar inom Bygdegårdsdistrikt och Våra Gårdar i kommunen med frågor om tidigare och nuvarande samarbeten mellan lokalhållare och skola. Tyvärr blev svarsfrekvensen mycket låg och det gick inte att dra några slutsatser kring hur mycket samarbete det finns eller har varit.

Vi kontaktade även press och tidskrifter för marknadsföring av projektet. Resultatet visade sig i artiklar i respektive Bygdegårdarnas Riksförbunds och Våra Gårdars tidskrifter. Ett mindre omnämnande kom i en artikel i Uppsala Nya Tidning. Avsikten med marknadsföringen var i första hand att skapa uppskattning till lokalhållarna och visa på en levande landsbygd och möjligheten till lokalt samarbete.

Bilaga 1

En turnéplan med hålltider gjordes upp i samarbete med Arnell Scenkonst/Ellung teater, lokalhållare och skolor. Turnén förlades till 26 - 29 september. Några dagar innan turnéstart insjuknade en av skådespelarna i Covid-19 och hela turnén fick skjutas framåt och projektet förlängdes in på våren 2023. Ett omtag av planeringen vidtog och ny period för turnén sattes till 13 - 16 mars 2023.

Väl framme i mars avlöpte turnén mycket smidigt och responsen var oerhört positiv från såväl lokalhållare, skola och artister. Själva föreställningstillfället på respektive ort föregicks från skolornas del med förberedelsearbete om Chagall och kreativt arbete med bl a teckningslärare. Efter varje föreställning hade skådespelarna/musiker en livfull diskussion med eleverna om vad dessa hade upplevt.

Arnell Scenkonst/Ellung teaters artister hade förmågan att skapa fin stämning med våra arrangörer och publikvärdar. Detta, plus en mycket fin teaterproduktion, är något som kan betyda mycket för ett framtida samarbete mellan Den Lilla Teatern och de i projektet medverkande bygdegårdar o IOGT-förening.

Efter turnén vidtog ett efterarbete med bl a återkoppling till skolor, lokalhållare och Arnell Scenkonst/Ellung Teater.

Summering, vision och fortsatt arbete

Sammantaget blev förstudien mycket lyckad och vi har fått många positiva reaktioner från elever, lärare, rektorer, lokalhållare och de artister som medverkade. Arbetet blev något större än vi hade räknat med p g a sjukdom och ett omtag av planering och genomförande av den inlagda turnén med Arnell Scenkonst/Ellung Teater.

Vår idé om att skapa ambassadörer inom föreningar (med egna lokaler) som Bygdegårdsrörelsen och Våra Gårdar för professionell scenkonst för barn och unga står fast och har stärkts. Vi tror fortfarande att det är viktigt att kunna arvoda sådana ambassadörer för att skapa en kontinuitet. Det stärker känslan att det arbete som dessa personer gör är viktigt för oss på Den Lilla Teatern och för den förening och det lokalsamhälle man verkar inom.

Till att börja med kan man sträva efter att engagera en handfull ambassadörer fördelade på olika nyckelområden. Ambassadörerna ingår i en programgrupp tillsammans med bl a personal från Den Lilla Teatern och Uppsala kn Kulturförvaltning och deltar som publikvärdar vid arrangemang inom deras egen föreningslokal. I ett första skede koncentreras arrangemang till vardagar och publik från närliggande förskolor och skolor. Efter hand kan offentliga familjeprogram tillkomma på helger. I ett längre perspektiv skapar man på så sätt en handfull barnkulturcentra fördelat över kommunens landsbygd.

För att genomföra ovanstående krävs ekonomiska medel på längre sikt för t ex planering, inköp av scenkonst, lokalhyror och arvoden till ambassadörer. Det kommer även att behöva anställas ytterligare någon personal på Den Lilla Teatern.

Den Lilla Teatern har ansökt om ett idéburet offentligt partnerskap med Uppsala kommun för att gå vidare med satsningen för att stärka kulturen för barn och unga i kommunens landsbygd. Vi kommer att fortsätta samtalen med kulturförvaltningen men även ta med bl a Bygdegårdsdistrikt, Våra Gårdar, Hela Sverige och skall leva och Region Uppsala i frågan om hur vi kan bygga en hållbar framtid för att stärka barnkulturen inom Uppsala kommuns landsbygd.